

Інформаційний бюлетень з практики Суду № 151

Квітень 2012

Silickienė проти Литви - 20496/02

Рішення від 10.4.2012 [Секція II]

Стаття 6

Цивільне провадження

Кримінальне провадження

Стаття 6-1

Справедливий судовий розгляд

Стаття 6-2

Презумпція невинуватості

Конфіскація майна, що належало удові обвинуваченого: *відсутність порушення*

Стаття 1 Протоколу № 1

Стаття 1 частина 2 Протоколу № 1

Встановлення правил користування майном

Конфіскація майна, що належало удові обвинуваченого: *відсутність порушення*

Факти – M.S., покійний чоловік заявниці, був високопосадовцем податкової адміністрації і був притягнений до кримінальної відповідальності за утворення злочинного об'єднання і керування ним з метою здійснення контрабанди. У 2000 році державні органи вилучили певне майно, котре належало, відповідно, заявниці, її чоловіку і його матері, оскільки підозрювали, що вони набули це майно завдяки доходу від злочинної діяльності. Мати M.S., яка оскаржила це рішення, отримала повернення їй певного майна, на відміну від заявниці, котра не оскаржувала згадану конфіскацію. Після самогубства M.S. у 2003 році його мати і заявниця подали клопотання про продовження кримінального провадження з метою досягти реабілітації покійного. Литовські суди вирішили продовжувати провадження у тій частині, що стосувалась діяльності утвореного M.S. злочинного об'єднання і призначили адвоката, який мав його представляти. У 2004 році, встановивши, що наявні докази доводять скоєння M.S. правопорушень, у яких його було обвинувачено, постановили рішення про відсутність підстав для його виправдання. Водночас, оскільки M.S. помер, то кримінальне провадження проти нього було закрито, але деякі із співобвинувачених були визнані винними. Окрім того, суди постановили рішення про конфіскацію певного майна, поміж яким були квартира заявниці, а також належна їй частка у комерційному телекомунікаційному товаристві, на тій підставі, що вона набула це майно завдяки злочинній діяльності свого покійного чоловіка. Апеляційна скарга на це рішення була залишена без

задоволення, зокрема, на тій підставі, що заявниця не могла не знати про те, що згадане майно було набуто завдяки діяльності злочинного об'єднання.

Право

Стаття 6 § 1: У своїй заяві заявниця стверджує, зокрема, що вона не могла відстояти свої права у ході кримінального провадження проти її покійного чоловіка, котре призвело до конфіскації її майна. За таких обставин Суд має встановити, беручи до уваги суворість оспорюваного заходу, чи провадження, здійснене внутрішніми судами, надало заявниці достатню можливість захистити в судах свої інтереси. Хоча заявниця і не була стороною кримінального провадження проти злочинного об'єднання, проте дане провадження не було позбавлене гарантій. По-перше, заявниця могла порушити провадження із судової перевірки першої конфіскації, здійсненої у 2000 році, але не зробила цього. По-друге, вона могла пояснити походження конфіскованого майна, якби вирішила свідчити у рамках кримінального провадження, але також не скористалась цією можливістю. По-третє, і останнє, після смерті M.S. суди призначили адвоката, який мав його представляти, а після ухвалення рішення першої інстанції члени сім'ї покійного розпочали нове провадження для захисту своїх інтересів, зокрема, майнових інтересів заявниці. За таких обставин, незважаючи на те, що особи, майно яких було конфісковано, в принципі мали бути офіційно визнані сторонами провадження, внаслідок котрого було постановлено про цей захід, Суд, з огляду на конкретні обставини справи, вважає, що литовська влада фактично надала заявниці розумну і достатню можливість належно захистити свої інтереси.

Висновок: відсутність порушення (одноголосно).

Стаття 6 § 2: Суд нагадує, що кримінальна відповідальність триває тільки за життя особи, котра, як припускається, скоїла протиправні діяння, і що кримінальне покарання інших осіб за діяння, явно скоєні померлою особою, вимагають ретельної перевірки з боку Суду. У даному випадку, як уточнив апеляційний суд, безпосередньо обізнаний із фактами справи, дохід, за який було придбано конфісковане майно, походив не тільки від злочинної діяльності M.S., але й від діяльності усього злочинного об'єднання, яким він керував, і члени якого були остаточно визнані винними. Окрім того, суд, який розглядав справу, встановив, що заявниця отримала позичку із невідомого джерела для придбання конфіскованої квартири, і що належні їй частки у комерційному товаристві були придбані за посередництвом офшорної компанії, яку згадане злочинне об'єднання використовувало для відмивання своїх незаконних прибутків. Відповідно, заявницю не було покарано за злочини, скоєні її покійним чоловіком, і вона не успадкувала його відповідальність.

Висновок: відсутність порушення (одноголосно).

Стаття 1 Протоколу № 1: Оспорювана конфіскація була передбачена законом і переслідувала законну ціль, оскільки мала на меті перешкодити заявниці отримати майнову вигоду від користування конфіскованим майном на шкоду суспільству. Необхідно встановити, чи було забезпечено справедливу рівновагу між цією метою і основоположними правами заявниці, з огляду, зокрема, на її поведінку. У зв'язку з цим Суд нагадує, що, як встановив апеляційний суд, заявниця знала, що кошти, за які було придбано конфісковане майно, могли походити тільки від доходу незаконної діяльності злочинного об'єднання, а в ході іншого кримінального провадження вона зізналася, що скоювала правопорушення, аби допомогти чоловіку уникнути кримінальної відповідальності у той час, як він перебував під вартою. Питання щодо законності і правомірності конфіскації було вивчене в ході провадження, внаслідок

якого було постановлено про застосування цього заходу, і котре дозволило встановити, що усе конфісковане майно було набуто завдяки доходу, отриманому шляхом згаданої злочинної діяльності. Зрештою, беручи до уваги обсяг, а також систематичний характер і організованість цієї діяльності, критикована конфіскація може вважатись основним заходом у боротьбі проти організованої злочинності. З огляду на можливість розсуду, надану державам-учасникам у галузі боротьби проти тяжких правопорушень, втручання у право власності заявниці не було диспропорційним з огляду на переслідувану законну мету.

Висновок: відсутність порушення (одноголосно).